

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

A határozat száma: Pfv.I.22.365/2017/3.

A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke
 . Mocsár Attila Zsolt előadó bíró
 . Varga Edit bíró

A felperes: felperes neve
 (felperes címe)

A felperes képviselője:
 . Mező Balázs Béla ügyvéd
 (Székesfehérvár, Várkörút 32. I/2.)

Az alperes: alperes neve
 (alperes címe)

Az alperes képviselője:
 . Dancs Gergely ügyvéd
 (8000 Székesfehérvár, Kassai út 121.)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
 a felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:
 ékesfehérvári Törvényszék
 1.Pf.59/2017/9.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:
 ékesfehérvári Járásbíróság
 8.P.20.775/2016/16.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 3.217.300 (hárommillió-kétszáztizenhétezer-háromszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2006. november 3-án közjegyzői okiratba foglaltan „ingatlan jelzálogjoggal biztosított devizában nyilvántartott jelzálog-típusú hitel kölcsönszerződés” elnevezésű szerződést

kötött a perben nem álló bankkal és az ugyancsak a perben nem álló hitelezővel. A szerződő pénzintézetek oszthatatlan szolgáltatásként egyetemleges kötelezettséget vállaltak arra, hogy CHF-ben nyilvántartott kölcsönt adnak a felperesnek. A kölcsön összegét 18.000.000 forintban határozták meg, a kölcsön összegének CHF-ben való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történt. Az induló teljes hiteldíj mutató (a továbbiakban: THM) évi 7,79% volt, az ügyleti kamatot évi 4,95%-ban, a kezelési költséget évi 2,04%-ban, a futamidő 180 hónap volt. A tőkét és a hiteldíjat (kamatt, kezelési költség) havonta, minden hónap 4. napján kellett megfizetni egyenletes törlesztéssel. A szerződés aláírásának napján a törlesztő részlet összege a bank által 2006. október 31-én alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembe vételével 1.042 CHF volt, a bank az egyes törlesztő részletek fizetendő forint összegét az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozta meg. A kölcsön biztosítékként szolgáló jelzálogjogot 18.000.000 forintnak megfelelő, 2006. október 31-én érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon számított 109.796 CHF kölcsöntőkére és annak járulékaira alapították. A szerződés megkötését megelőzően 2006. október 3-án kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá a felperes. Ebben - továbbiak mellett - szerepel, hogy a deviza árfolyama napról napra változik, ezért az esedékesség napján fizetendő törlesztő részlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet.

A felperes szerződésszerűen nem tett eleget fizetési kötelezettségének, ezért a bank közjegyzői okiratba foglaltan 2008. november 20-án a szerződést azonnali hatállyal felmondta, követelését 2009. április 10-én az alperesre engedményezte.

Az alperes közokirat záradékolásával végrehajtást kezdeményezett a felperes ellen.

A felperes keresete, az alperes védekezése

- [2] A felperes az ellene indult végrehajtás megszüntetését kérte. Álláspontja szerint a kölcsön összegét devizában nem határozták meg, a törlesztő részlet meghatározásának feltételeiben sem állapodtak meg, mindezek hiánya miatt a szerződés érvényesen nem jött létre, de ha mégis létrejött, semmis, mert a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) és e) pontjaiba ütközik, továbbá a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1.§ a) és b) pontjait is sérti. Hivatkozott arra is, hogy nem tüntették fel a konverziós díjat, az árfolyamrést, a számlavezetési díjat, nem rögzítették egyértelműen a kamatot és a THM-et, nem határozták meg a devizára történő átszámítás időpontját, továbbá

nem kapta meg a szerződés egyik eredeti példányát.

- [3] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezése szerint a szerződés érvényesen létrejött.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság - hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban meghozott - ítéletével a keresetet elutasította. A felperes fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A bíróságok azzal indokolták döntésüket, hogy a felperes ügyvezetésével működő Kft. a perben nem álló Banktól kölcsönt vett fel ingatlan felújítására és bővítésére, ezen kölcsön kiváltására szolgált a perbeli kölcsön felvétele. Erre tekintettel a perbeli szerződés nem fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, melyen nem változtat az a körülmény sem, hogy a bank elszámolt a felperessel. A kölcsön kiváltására a perbeli kölcsön 83%-át használták fel, a fennmaradó összeg jelentős részét pedig a Kft. üzletszerű tevékenységére fordították. A perbeli kölcsönt azért nem a Kft. vette fel, mert kedvezőbb volt, ha a felperes mint magánszemély veszi fel a kölcsönt és azt tagi kölcsönként biztosítja a Kft.-nek. Mivel a perbeli szerződés nem minősül fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésnek, a kereset elbírálása során nem lehet alkalmazni a régi Hpt. 213.§-ában foglaltakat. A régi Hpt. 210.§ (2) és (3) bekezdése irányadó, azonban az ott szabályozott tartalmi követelmények elmaradásához nem fűződik a semmisség jogkövetkezménye. A régi Hpt. 210.§-ának be nem tartása esetén a régi Ptk. 209.§-a az irányadó, a kölcsönösszeg, a törlesztő részletek, a THM meghatározására, a deviza kockázatra vonatkozó tájékoztatás elmaradására mint tisztességtelenséget eredményező körülményekre történő hivatkozás a régi Ptk. 209.§-a alapján vizsgálható, viszont a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre. A régi Ptk. 209/A.§ (1) bekezdése értelmében az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

A perbeli szerződés nem fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, de ha az is lenne, akkor is alaptalan a felperes keresete, mert a szerződés a szükséges tartalmi követelményeknek megfelel. A felperes a kockázatfeltáró nyilatkozatot elolvasta és aláírta, tisztában volt a jogügylet árfolyamkockázatával.

Önmagában az a körülmény, hogy a felperes pert indított a Székesfehérvári Törvényszék ellen, nem ad okot az elfogultság megállapítására, nem volt annak akadálya, hogy a felperes keresetét a Székesfehérvári Járásbíróság, a felperes fellebbezését pedig a Székesfehérvári Törvényszék elbírálja, alaptalanul sérelmezte a felperes a kizárási kérelme során kívüli elbírálását.

A felülvizsgálati kérelem

- [5] A jogerős ítélet ellen - hatályon kívül helyezése, elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatása, a keresetének helyt adó határozat meghozatala, másodlagosan az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása iránt - a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

Megismételte, hogy a Székesfehérvári Törvényszék ellen kártérítési pert indított, melynek keresetlevelét 2016. május 5-én iktatták. A Székesfehérvári Járásbíróság 8.P.20.775/2016. számú ügyében 2016. május 27-én jogi képviselője bejelentette a kizárási okot, elfogultsági kérelmet terjesztett elő, ilyen körülmények között a Székesfehérvári Járásbíróság már nem járhatott volna el a perben. Az ügy érdemére kiható súlyos eljárási szabálysértés, hogy a Székesfehérvári Járásbíróság olyan gyorsasággal határozott a kizárási kérelméről, hogy amikor 2016. június 9-én 2. sorszám alatt a 15.Pk.50.589/2016. számú ügyben meghozta az elutasító végzését, még le sem írták a 2016. május 27-én az elsőfokú eljárásban megtartott tárgyalásról felvett jegyzőkönyvet. A másodfokú bíróság előtt is ismert volt a perindítás, ezért az elsőfokú ítélet elleni fellebbezését a Székesfehérvári Törvényszék nem bírálhatta volna el.

A perben korábban eljáró bíróságok nem vették figyelembe az általa csatolt okirati bizonyítékokat, amelyek igazolják, hogy fogyasztási, lakossági kölcsönszerződést kötött. Hangsúlyozta, hogy magánszemélyként vette fel a kölcsönt, nem a Kft. ügyvezetőjeként. Okszerűtlen és kirívóan téves az a következtetés is, hogy a Kft. kölcsönét kívánta kiváltani és ezért nem fogyasztási, lakossági kölcsönszerződést kötött. Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a bank a kötelező elszámolást elvégezte, mert fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésnek minősítette a perbeli szerződést. A közokiratba foglalt szerződéssel szemben az alperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy üzleti célú, illetve gazdasági tevékenységgel kapcsolatos kölcsönt vett fel, nem fogyasztási, lakossági kölcsönt.

A bíróságok döntése azért is sérelmes, mert megfordították a „bizonyítási terhet”, habár a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, a Tanács 1993. április 5-ei 93/13/EGK irányelve (a továbbiakban: Irányelv) 3. cikkében foglaltak szerint olyan esetekben, amikor az eladó vagy szolgáltató arra hivatkozik, hogy egy szabványfeltételt egyedileg megtárgyaltak, ennek bizonyítása az eladót, vagy szolgáltatót terheli. A perben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az Irányelv 2. cikkének b) pontját, mely szerint az irányelvnek az alkalmazásában „fogyasztó”: minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén. Az Európai Unió Bírósága a C-618/10. számú ügyben, az ítélet 71-es pontjában kimondta azt, hogy a bíróságoknak

hivatalból kell alkalmazni az Irányelvben foglaltakat.

A perben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az 1/2016. PJE jogegységi határozatban írtakat, a szerződés tárgya és a törlesztő részletek meghatározása vizsgálata körében, továbbá a 2/2010. (VI.28.) PK véleményben foglaltakat is. A kölcsönszerződés megkötésekor nem lehetett tudni, hogy hány forintot kell neki 180 hónap alatt visszafizetni és ez nem is volt kiszámítható. Már a végrehajtást sem lehetett volna elrendelni.

[6] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[7] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[8] A Pp. 270.§ (2) bekezdésében és a 275.§ (3) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

Az adott esetben a jogerős ítéleti döntés nem jogszabálysértő, a Kúria egyetért annak helytálló indokaival is, azokat megismételni nem kívánja, csupán a felülvizsgálati kérelem többirányú érvelése kapcsán mutat rá a következőkre:

[9] Tekintettel arra, hogy a kizárás kérdését igazgatási ügykörben nem intézték el, a felperes kizárás iránti kérelméről a Pp.18.§ (1) bekezdésének megfelelően ugyanannak a bíróságnak, ugyanazon a fokon eljáró másik tanácsa határozott. Nem történt eljárási szabálysértés, nem volt akadálya annak, hogy a Székesfehérvári Járásbíróság a 15.Pk.50.589/2016. számú ügyben határozzon a kizárási kérelemről. A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a Pp. 21/A.§-a értelmében a kizárás kérdésében a bíróságnak soron kívül kell határoznia, a felperes alappal nem kifogásolhatja az eljárási szabályok maximális betartását.

Ismert volt a másodfokú bíróság előtt az, hogy a felperes a Székesfehérvári Törvényszék ellen pert kezdeményezett, ez a körülmény azonban nem jelenti azt, hogy a felperesnek az elsőfokú ítélet elleni fellebbezése tárgyában ne járhatott volna el a Székesfehérvári Törvényszék. A felperes és a Székesfehérvári Törvényszék közötti jogvitában nyilvánvalóan nem járhatott volna el a peres félként érintett Székesfehérvári Törvényszék, de annak nem volt eljárásjogi akadálya, hogy a jelen perben másodfokú bírósággént elbírálja a fellebbezést.

[10] A perben eljáró bíróságok a rendelkezésükre álló bizonyítási anyag alapján - a Pp. 206.§ (1) bekezdésében biztosított mérlegelési jogkörükben - okszerűen jutottak arra a következtetésükre, hogy a perbeli szerződés nem lakossági, fogyasztási kölcsönszerződés, ebből következően a kereset elbírálása során nem lehet alkalmazni a

lakossági, fogyasztási kölcsönszerződésekre vonatkozó, a régi Hpt.-be foglalt szabályokat.

Helytállónan állapították meg a perben eljáró bíróságok, hogy a felperes mint magánszemély kötötte meg a perbeli kölcsönszerződést, a kölcsön jelentős részét azonban a Kft.-t terhelő kölcsön kiváltására használták fel. A hitel kiváltása mint hitelcél nem változtatja meg a kiváltani kívánt kölcsön célját, ezért ha az a kölcsön, amelynek a kiváltására az újabb kölcsönt felvették, nem lakossági, fogyasztási kölcsön volt, akkor a kiváltásra szolgáló hitel is ilyen jellegűnek minősül.

A Pp. 270.§ (2) bekezdésének, valamint a Pp. 275.§ (3) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati eljárás keretében akkor vizsgálható a bíróság mérlegelésének körébe tartozó kérdés, ha az ügy érdemi elbírálására is kiható jogszabálysértés történt: a Pp. 163.§ (1) bekezdésével ellentétesen a per eldöntése szempontjából lényeges körülmények tisztázására azért nem került sor, mert a bíróság a bizonyításra kötelezett fél (Pp. 164.§) részére a bizonyítási indítvány előterjesztését nem tette lehetővé, a bizonyítatlanság következményeit - a Pp. 3.§ (3) bekezdésének megsértésével - a bizonyításra kötelezett fél ellenfelének terhére értékelte, vagy a felvett bizonyítás eredményéből, figyelmen kívül hagyva a Pp. 206.§-ának rendelkezéseit - a logikai szabályait megsértve - következtetett a jogvita elbírálása szempontjából lényeges tényekre. Az adott esetben mindezek azonban nem állapíthatók meg.

- [11] A felülvizsgálati kérelem okfejtése kapcsán rámutat a Kúria: a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher nem azonos fogalmak. Az előbbi arra ad választ, hogy kinek, mit kell bizonyítania, az utóbbi pedig arra vonatkozik, hogy a bizonyítatlanság következményei melyik fél terhére esnek, azaz, ha valamilyen, a per eldöntése szempontjából jelentős tény nem sikerül bebizonyítani, az melyik félnek a hátrányára szolgál. A Pp. 164.§ (1) bekezdése a bizonyítási kötelezettség és ezen keresztül a bizonyítási teher általános szabályát tartalmazza. Ez a legáltalánosabb szabály, amely szerint a polgári perben a feleket állítási és bizonyítási kötelezettség terheli, a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben a bizonyítás az általános szabályoknak megfelelően a pert indító adóst (felperest) terheli: a Pp. 164.§ (1) bekezdésének megfelelően rá hárul annak igazolása, hogy nem, vagy nem a kimutatott összeggel tartozik a végrehajtást kérőnek, továbbá jelen esetben az, hogy lakossági, fogyasztási kölcsönszerződést kötöttek a szerződő felek. A felperes nem tudta azt bizonyítani, hogy a kölcsön felvétele során olyan célból járt el, amely kívül esik saját üzleti tevékenysége körén.

- [12] Az Európai Unió Bíróságának a C-618/10. számú ügyben hozott ítélete

71. pontjában nem az szerepel, hogy a bíróságoknak hivatalból kell alkalmazni az irányelvben foglaltakat, hanem az, hogy az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése nem értelmezhető oly módon, hogy az lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy abban az esetben, ha az eladó, vagy a szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt tisztességtelen feltétel fennállását megállapítja, az említett feltétel tartalmát módosítsa ahelyett, hogy a fogyasztó vonatkozásában e feltétel alkalmazásától egyszerűen eltekintene. Ezzel szemben az ítélet 43. pontja szerint az uniós jog által az érintett területen így módon a nemzeti bíróságokra ruházott feladat nem korlátozódók annak pusztán lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét értékeljék, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból, akár saját illetékességük vizsgálata során történő vizsgálatának kötelezettségét is, amennyiben a nemzeti bíróságok rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek.

A perben korábban eljáró bíróságokat mulasztás e téren sem terheli, a másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a tisztességtelenséget eredményező körülményekre történő hivatkozás a régi Ptk. 209.§-a alapján vizsgálható, viszont a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.

[13] A perbeli szerződés nem lakossági, fogyasztási kölcsönszerződés, azonban a perben korábban eljáró bíróságok helyesen utaltak arra: ha lakossági, fogyasztási kölcsönszerződés lenne, akkor sem megalapozott a kereset, mert a szerződés megfelel a szükséges tartalmi követelményeknek, azaz alaptalan a felperes azon felülvizsgálati érvelése, hogy a szerződés tárgya és a törlesztőrészletek meghatározásának vizsgálata körében mulasztottak volna a bíróságok.

[14] A Pp. 270.§ (2) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati eljárás tárgya annak vizsgálata, hogy a jogerős ítélet valamely rendelkezése jogszabálysértő-e, ezért a felülvizsgálati kérelemben nem lehet olyan tényre, vagy körülményre hivatkozni, illetve nem lehet olyan új jogi érvelést előterjeszteni, amely az első- és a másodfokú eljárásnak nem volt tárgya és ennek következtében a jogerős ítélet erre vonatkozó döntést és indokolást nem tartalmaz. Az idézett rendelkezésre tekintettel a Kúria nem vizsgálhatta a felperesnek a végrehajtás elrendelésére vonatkozó álláspontját.

[15] A kifejtettekből következően a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján - indokolásbeli kiegészítéssel - hatályában fenntartotta.

Záró rész

[16] A Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazásra kerülő Pp. 78.§ (1)

bekezdése szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes viseli a saját felülvizsgálati költségét. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, megtérítést igénylő felülvizsgálati költsége nem volt, erről a Kúriának határoznia nem kellett.

[17] A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 13.§ (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a 14.§-ban foglaltak alapján az állam viseli.

[18] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2018. szeptember 19.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró,
dr. Varga Edit s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

BB

bírósági ügyintéző